

2023-06-14

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: UBN-2023-00144

Dnr: KFKS-2023-00410

Motion – Kostnadsfri frukost till Nackas elever i grundskola och gymnasium

Motion den 24 april 2023 av Alena Jukic (V) och Jan Salomonsson (V)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta följande.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande.

Kommunfullmäktige beslutar avslå förslagen i motionen om avgiftsfri skolfrukost till Nackas elever. Kommunfullmäktige noterar att respektive rektor beslutar om resursfördelningen på en skola (exempelvis avgiftsfria frukostar).

Kommunfullmäktige noterar vidare att det ingår i vårdnadshavarnas ansvar att tillse att barn och ungdomar får en näringsriktig frukost. Motionen anses med detta färdigbehandlad.

Sammanfattning av ärendet

En motion om kostnadsfri frukost till Nackas elever i grundskola och gymnasieskola har inkommit av Alena Jukic (V) och Jan Salomonsson (V) och kommunstyrelsen har remitterat motionen till utbildningsnämnden och kommunstyrelsens verksamhetsutskott. Förslagen innebär i korthet att alla elever i Nacka kommuns grundskolor och gymnasieskolor ska få kommunalt finansierad frukost och att Nacka kommun ska förmedla till staten att man välkomnar inrättandet av statligt finansierad kostnadsfri frukost för alla landets skolelever.

Välfärd skola delar motionärernas åsikt att det är viktigt att barn och ungdomar får tillräckligt med energi och näring för att kunna dra nytta av sin utbildning.

Välfärd skola konstaterar att det inte finns någon rättslig reglering av elevers rätt till avgiftsfri skolfrukost. Det är fritt för varje skolhuvudman att disponera det grundbelopp som kommunen enligt 10 kap. 38 § skollagen betalar till skolhuvudmannen för varje elev. Grundbeloppet ska avse ersättning för undervisning, lärverktyg, elevhälsa, måltider, administration, mervärdesskatt och

lokalkostnader. Skolhuvudmannen är vidare skyldig att enligt 10 kap. 10 § skollagen erbjuda elever avgiftsfria näringsriktiga skolmåltider, det vill säga avgiftsfria luncher. Därefter har rektor enligt 2 kap. 10 § skollagen möjlighet att fördela resurserna inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov, exempelvis till avgiftsfria frukostar. Det är därmed rektor vid varje skolenhet som beslutar om införandet av avgiftsfria frukostar, och inte kommunfullmäktige. Valfärd skola konstaterar vidare att det ingår i vårdnadshavarnas ansvar att tillse att barn och ungdomar får en näringsriktig frukost, och att det inte ingår i skolans kompensatoriska uppdrag. Valfärd skola föreslår mot bakgrund av detta att kommunfullmäktige avslår motionen.

Förslagen i motionen

Motionärerna hänvisar till skollagens skrivning i 1 kap. 4 § andra stycket om att ”I utbildningen ska hänsyn tas till elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.” Motionärerna menar att en rimlig tolkning av skrivningen är att det är samhällets ansvar att alla elever i landets samtliga skolor utöver att få ta del av en pedagogisk verksamhet av god kvalitet ska vara mätta nog att tillgodogöra sig denna verksamhet och skriver bland annat följande: ”Vänsterpartiet föreslår nu på nationell nivå att riksdagen ska besluta om statlig finansiering för gratis skolfrukost till alla. Vänsterpartiet i Nacka anser att en kommun som vill ligga i framkant gott kan föregå det förslaget och agera självständigt för att få till en bättre arbetsmiljö i skolan och förbättra våra skolelevers förutsättningar att prestera väl.”

Motionärerna föreslår därför kommunfullmäktige besluta

- att kommunalt finansierad kostnadsfri frukost inrättas för alla elever i Nacka kommuns grundskolor och gymnasieskolor i väntan på beslut om statlig finansiering av kostnadsfri skolfrukost,
- att Nacka kommun förmedlar till staten att man välkomnar inrättandet av statligt finansierad kostnadsfri frukost för alla landets skolelever.

Enhetsens utredning och bedömning

Motionen är remitterad till såväl utbildningsnämnden som till kommunstyrelsens verksamhetsutskott. Efter dessa beredningar går sedan ett samlat ärende vidare till kommunstyrelsens arbetsutskott.

Valfärd skola anser liksom motionärerna att det är viktigt att barn och ungdomar får i sig tillräckligt med energi och näring för att kunna tillgodogöra sig sin utbildning. Motionärerna hänvisar till 1 kap. 4 § andra stycket skollagen, det vill säga till skolans kompensatoriska uppdrag. Det kompensatoriska uppdraget innebär att skolan ska sträva efter att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Valfärd skola menar att det

kompensatoriska uppdraget ska tolkas utifrån skolans uppdrag att utbilda barn och elever, och att skolan genom resursfördelning ska anpassa sitt stöd och organisation av verksamheten efter elevernas individuella behov.

Välfärd skola menar vidare att det inte finns någon rättslig reglering av elevers rätt till avgiftsfri skolfrukost. Det är fritt för varje skolhuvudman att disponera det grundbelopp som kommunen enligt 10 kap. 38 § skollagen betalar till skolhuvudmannen för varje elev. Grundbeloppet ska avse ersättning för undervisning, lärverktyg, elevhälsa, måltider, administration, mervärdesskatt och lokalkostnader. Skolhuvudmannen är vidare skyldig att enligt 10 kap. 10 § skollagen erbjuda elever avgiftsfria näringsriktiga skolmåltider, det vill säga avgiftsfria luncher. Därefter har rektor enligt 2 kap. 10 § skollagen möjlighet att fördela resurserna inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov, exempelvis till avgiftsfria frukostar. Det är därmed rektor vid varje skolenhet som beslutar om införandet av avgiftsfria frukostar, och inte kommunfullmäktige. Välfärd skola konstaterar vidare att det ingår i vårdnadshavarnas ansvar att tillse att barn och ungdomar får en näringsriktig frukost, och att det inte ingår i skolans kompensatoriska uppdrag.

Välfärd skola har även undersökt hur andra kommuner har gjort och kan konstatera att det skiljer sig åt. I Haninge kommun erbjuds elever vid kommunala skolor kostnadsfri frukost. Malmö stad har även utrett frågan, och har till skillnad från Haninge kommun gett avslag på att införa kostnadsfria frukostar utifrån att staden anser att det inte ingår i skolans kompensatoriska uppdrag.

Välfärd skola föreslår mot bakgrund av detta att kommunfullmäktige avslår motionen, tillsammans med en notering om att det ingår i vårdnadshavarnas ansvar att tillse att barn och ungdomar får en näringsriktig frukost.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut innebär inte några ekonomiska konsekvenser för kommunen. Om kommunen skulle erbjuda kostnadsfria frukostar till samtliga elever i de kommunala grund- och gymnasieskolorna skulle bedömningen vara att det skulle kosta enligt nedan beräkning. Notera att uträkningen endast avser elever vid kommunala skolor. Om förslagen i motionen skulle innebära att de kommunala skolorna utöver sitt grundbelopp skulle få ett särskilt bidrag för att bekosta frukost, har även fristående skolor i kommunen rätt till motsvarande bidrag, och de ekonomiska konsekvenserna skulle således vara större.

Beräkning av frukostpeng till samtliga elever i Nackas kommunala grund- och gymnasieskolor:

Antal elever grundskola: ca 10 400

Antal elever i gymnasieskola: ca 2855

Uppskattat à-pris per frukost: 13 kronor exklusive ersättning för lokalkostnader.
Antal skoldagar: cirka 178

Att införa kostnadsfri frukost i Nackas kommunala grund- och gymnasieskolor beräknas kosta 30,6 miljoner kr per år (exklusive lokalkostnader).

Konsekvenser för barn

Välfärd skola har svårt att bedöma om förslag till beslut innebär några konsekvenser för Nackas barn och ungdomar, det vill säga hur många föräldrar som underlåter att ge sina barn frukost på morgnarna av ekonomiska skäl eller hur många barn och elever som inte äter frukost hemma på grund av tidsbrist eller andra skäl.

Handlingar i ärendet

Motion –Kostnadsfri frukost till Nackas elever i grundskola och gymnasium,
Alena Jukic (V) och Jan Salomonsson (V)

Helena Ekwall
Chef Verksamhetsstöd
Välfärd skola

Helena Pettersson
Koststrateg
Välfärd skola